27ª ★ BILBAO

HISPANA KONGRESO

DE ESPERANTO

KONGRESLIBRO

Vista plaza España y Gran Vía.-Estatua de D. Diego López de Haro

(FOTO BOLAÑOS)

27ª

Hispana Kongreso

de

ESPERANTO

19 - 23 Julio 1966

B I L B A O

La Espero

En la mondon venis nova sento,
Tra la mondo iras forta voko;
Per flugiloj de facila vento
Nun de loko flugu ĝi al loko.

Ne al glavo sangon soifanta
Ĝi la homan tiras familion:
Al la mond' eterne militanta
Ĝi promesas sanktan harmonion.

Sub la sankta signo de l'espero
Kolektiĝas pacaj batalantoj,
Kaj rapide kreskas la afero
Per laboro de la esperantoj.

Forte staras muroj de miljaroj
Inter la popoloj dividitaj;
Sed dissaltos la obstinaj baroj,
Per la sankta amo disbatitaj.

Sur neŭtrala lingva fundamento
Komprenante unu la alian,
La popolo faros en konsento
Unu grandan rondon familian.

Nia diligenta kolegaro
En laboro paca ne laciĝos,
Ĝis la bela sonĝo de l'homaro
Por eterna ben'efektiviĝos.

L. L. ZAMENHOF

Al ĉiuj obstinaj defendantoj de la internacilingva ideo.

15 - 12 - 1859 14 - 4 - 1917

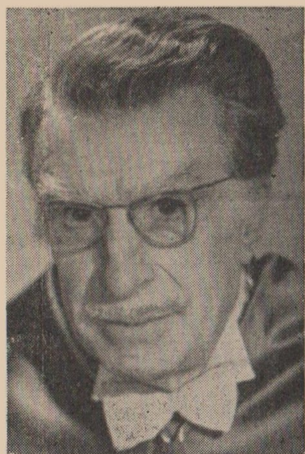

SALUTO KAJ INVITO

Denove, de la paĝoj de nia kongreslibro, mi salutas al ĉiuj hispanaj esperantistoj, federacianoj aŭ ne, kaj invitas ilin al la kunveno kiun ĉiujare celebras la hispana esperantista familio, okaze de la nacia Kongreso de Esperanto.

Ĉijare, la scenejo de nia kunveno estos la nobla urbo Bilbao, kiu, de la bordo de la rivero Nervión aŭ Ibaizabal (larĝa rivero) rigardas, trans la maro, malproksimajn landojn, tiu urbo kiu, elstarante en la historio de kiam D. Diego López de Haro fondis ĝin, kaj rimarkinde elstaranta hodiaŭ en industrio kaj financoj, ankaŭ elstaras —kaj tio estas speciale klara por ni— en la esperantista agado ĉar en la krisolo de la entuziasmo de tiuj pioniroj kiuj signis la unuajn paŝojn de la Esperantismo en Hispanio, fandiĝis la novaj generacioj kiuj ilin spuras.

Por kunigi nin al ili per forta ĉirkaŭpremo ni —la tuta hispana esperantistaro— devas iri tien. Ni ĉiuj, kiuj sen malpliigo de nia amo al la lingvo kiun en niaj respektivaj regionoj en la lulilo lernis, sentas la idealon kiun reprezentas —verda stelo de espero sur ĉielo sufiĉe malluma hodiaŭ— ĉi tiu helpa internacia lingvo Esperanto: valora ilo por la internaciaj rilatoj, sed, antaŭ ĉio, profunda instigo por vidi, super ili, kun aperta spirito, tiujn fratojn niajn, kiuj vivas en iliaj respektivaj landoj.

Mi esperas doni al ĉiuj en Bilbao, la ortan ĉirkaŭpremon, kiun de ĉi tie mi sendas nun al vi.

MIGUEL SANCHO IZQUIERDO
Prezidanto de H.E.F.

COMITE DE HONOR

Excmo. Sr. Gobernador Civil
D. Guillermo Candón Calatayud

Excmo. Sr. Gobernador Militar
D. Fernando González-Camino y Aguirre

Excmo. y Rvdmo. Dr. Obispo de Bilbao
D. Pablo Gúrpide y Beope

Excmo. Sr. Presidente de la Audiencia
D. Luis de Santiago

Excmo. Sr. Presidente de la Diputación
D. Plácido de Careaga y de la Hormaza

Excmo. Sr. Alcalde de Bilbao
D. Javier de Ibarra y Bergé

Ilmo. Sr. Vice-Decano de la Facultad de Ciencias Políticas
D. Teodoro Flores Gómez

Ilmo. Sr. Rector de la Universidad de Deusto
R. P. Jesús-María Díaz de Acebedo S. J.

Ilmo. Sr. Director de la Escuela Superior de Ingenieros Industriales
D. Justo Pastor

Ilmo. Sr. Director de la Escuela Técnica de Peritos Industriales
D. Ramón Losada

Ilmo. Sr. Jefe Superior de Policía
D. Luis Fernández Tomás

Ilmo. Sr. Comandante de Marina
D. Federico de Salas Pintó

Ilmo. Sr. Delegado de Trabajo
D. José María Ivorra Loste

Ilmo. Sr. Delegado de Información y Turismo
D. José Antonio Zarzalejos

Ilmo. Sr. Decano del Cuerpo Consular
D. Isidoro Delclaux

COMITE ORGANIZADOR LOCAL

Presidente:

D. Félix Díez Mateo

Vicepresidentes:

D. Luis María de Barandiarán y Sarachaga

D. Pedro Icaza y Gangoiti

Secretario:

D. Eduardo Larrouy López

Tesorero:

D. Miguel Alvarez Villota

Vocales:

D. Francisco García

D. Julio J. Juanes

D. Rafael Palacios Herranz

XXVIIª HISPANA KONGRESO DE ESPERANTO

Okazonta en Bilbao de la 19ª gis la 23ª Julio 1966

KONGRESEJO: Escuela Peritos Industriales.—Pza. Calvo Sotelo, 3

AKCEPTEJO: Instituto Femenino.—Str. Bertendona

DIRECTIVA DE H. E. F.

Presidente:
Excmo. Sr. Dr. D. Miguel Sancho Izquierdo

Vicepresidente:
D. Víctor Ortiz Gratal

Secretaria:
Dña. Inés Gastón

Vicesecretario:
D. Santos P. Arranz

Tesorera:
Dña. María Pilar Gómez

Vocales:
D. Luis de Otaola
D. Vicente Hernández Llusera
D. Jaime Juan Forné
D. Mariano Cantalapiedra Nieto

DIRECTIVA DE H. E. J. S.

Presidente:
D. Salvador Aragay

Vicepresidente:
D. José Serrano Subietas

Secretaria:
Dña. Magencia García Rodríguez

Vicesecretaria:
Dña. Amparo Asensi Marín

Tesorero:
D. José Sanz Baró

Vocales por secciones:
Correspondencia: D. Frco. Parareda Franquesa
Información: D. Pedro Galcerán Uyá
Filatelia: D. Joaquín Aragay Monrós

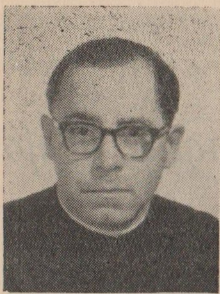

José M.ª Claramunt Sch. P.

Patro Jozefo María Claramunt Claramunt, Sch. P. naskiĝis en San Pol de Mar (Barcelono), la 28-an marto 1928. Eklernis en la Patroj de la Piaj Lernejoj de Calella kaj en la mezlerneja seminario de Alella. En 1943 eniris la novicejon de la filoj de Sankta Jozefo de Kalasanco en Moyá (Barcelono). Daŭrigis la pastrajn kaj instruistajn studojn kaj sacerdotiĝis en decembro de 1950.

Loĝis en Caldas de Montbuy, Granollers, Kuba insulo kaj Barcelono. Ekde 1961 loĝas en Villanueva y Geltrú (Colegio Samá. Escuelas Pías). Instruis en unuaj kaj mezaj lernejoj kaj laboris kiel administranto, sekretario kaj helparoĥestro.

En novembro 1962 lernis Esperanton per la Kursoj per Korespondado de HEF. Dum la 24-a Hispana Kongreso de 1963 jam predikis esperante en la Katedralo de Barcelono, kaj prelegis en Valencio en 1964 dum la 30-a IKUE Kongreso, kie aprobis la mezan kurson dum la Jubilea Kongreso de HEF.

En la loka societo Fomento Villanovés en oktobro 1963 fondis t.n. «Esperanto-Grupo Villanueva y Geltrú», kies Prezidanto kaj instruisto ankoraŭ estas. Multe laboris en aprilo 1964 dum la 6-a Barcelona Provinca Esperantista Renkontiĝo, kiu okazis en Villanueva y Geltrú, kie ĉeestis 450 esperantistoj. Ankaŭ predikis esperante kaj katalune dum la 7-a Renkontiĝo en Molins de Rey en oktobro 1965. Fine translokigis la grupejon al Biblioteko Viktor Balaguer, famkonata urba institucio.

Publikis multajn artikolojn esperante kaj hispane pri Esperanto, kaj faris la tradukon de KATOLIKA TERMINARO ESPERANTO-ESPAÑOL de P. Wannemakers S.J. (Esperanto-Latine), kiu aperis kiel n.º 5 de Serio de IKI, Tilburg. Nederlando, 1964.

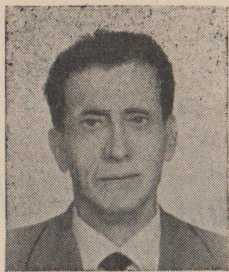

Jaime Aragay Pujols

Profesoro Jaume ARAGAY estas malnova esperantisto kaj entuziasma laboranto por nia nobla ideo. Jam de multaj jaroj li gvidas Esp. kursojn kaj publikigas artikolojn en ĵurnaloj kaj revuoj el Barcelona pri Esperanto.

Diversfoje li partoprenis la tribunalon de la Ekzamena Komitato dum niaj Naciaj Kongresoj.

Li prezidis INSTITUTON DE ESPERANTO en Barcelona kaj dum lia prezidanteco oni starigis denove en la grafa urbo la straton Dro. Zamenhof.

Konata esperantisto, li sciis inokuli al sia filo la amon al Esperanto kaj ties interna ideo kaj —ni tion esperu— ankaŭ sukcesos inokuli tiun saman amon, al sia novnaskita nepo Karlo.

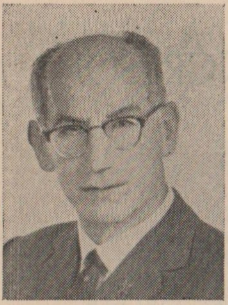

Fernando Fernàndez Méndez

S-ro Fernando Fernández Méndez naskiĝis en Lugo, kaj studis en la gimnazio de la «Hermanos Maristas» kaj «Instituto Nacional de Enseñanza Media». Poste li studis en la Universitato de Santiago de Compostela, kie li magistriĝis pri Juro.

Kiel ĉiuj studentoj, li estis devigita, kiam ankoraŭ ne regis bone la hispanan lingvon, studi la latinan; poste li studis la francan kaj anglan lingvon sed finlernis neniun el ili. Eĉ nun li kuraĝus aserti, ke tiuj studoj nur helpis konfuzi liajn gramatikajn ideojn.

Pere de la Enciklopedio Espasa-Calpe li eksciis pri Esperanto kaj komencis studi ĝin pere de la gramatiko de Inglada kaj López Villanueva, kaj konstatis, ke por paroli lingvon ne estas necese studi kaprompajn deklinaciojn kaj malfacilajn sintaksojn kiel tiun de la latina lingvo, nek la komplikan fonetikon de la angla aŭ franca lingvoj. Tial li fariĝis esperantisto per si mem.

Li ricevis sian bapton kiel esperantisto okaze de la pasinta Esperanto Kongreso de Bilbao en la jaro 1953, kie por la unua fojo li havis la grandan ĝojon aŭ di paroli, kaj kompreni Esperanton —spite lian tiaman malgrandan gramatikan scion— al esperantistoj landaj kaj eksterlandaj.

De tiu tempo, lia esperantista entuziasmo daŭre fervoras kaj li dediĉas multajn liberajn horojn al la studado de diversaj problemoj pri la gramatiko de Esperanto. Pri la diskutata problemo Ata ita li verkis eseeton, ankoraŭ ne publikigitan, kaj li asertas ke tiun problemon oni ne povas solvi per la silento nek per la altrudita solvo fare de malgranda grupo, ne gravas ĉu ĝi estas eminenta aŭ ne.

NACIAJ ESPERANTO KONGRESOJ EN HISPANIO

1.ª - 1920 - BARCELONA
2.ª - 1921 - ZARAGOZA
3.ª - 1923 - VALENCIA
4.ª - 1924 - BILBAO
5.ª - 1925 - CORDOBA
6.ª - 1926 - MADRID
7.ª - 1928 - SEVILLA
8.ª - 1929 - OVIEDO
9.ª - 1930 - MADRID
10.ª - 1933 - SANTANDER
11.ª - 1936 - BARCELONA
12.ª - 1951 - TARRASA
13.ª - 1952 - VALENCIA
14.ª - 1953 - BILBAO
15.ª - 1954 - ZARAGOZA
16.ª - 1955 - GIJON
17.ª - 1956 - BARCELONA
18.ª - 1957 - MADRID
19.ª - 1958 - CASTELLON DE LA PLANA
20.ª - 1959 - MALAGA
21.ª - 1960 - PONTEVEDRA
22.ª - 1961 - PALMA DE MALLORCA
23.ª - 1962 - VALLADOLID
24.ª - 1963 - BARCELONA
25.ª - 1964 - VALENCIA
26.ª - 1965 - PALENCIA
27.ª - 1966 - BILBAO

INTERNACIAJ ESPERANTO KONGRESOJ

1 — 1905. Boulogne-Sur-Mer, Francujo.
2 — 1906. Genève. Svisujo.
3 — 1907. Cambridge. Britujo.
4 — 1908. Dresden. Germanujo.
5 — 1909. Barcelona. Hispanujo.
6 — 1910. Washington. Usono.
7 — 1911. Antwerpen. Belgujo.
8 — 1912. Krakow. Polujo.
9 — 1913. Bern. Svisujo.
10 — 1914. Paris. Francujo. Ne okazis pro la militdeklaro.
11 — 1915. San Francisco. Usono.
12 — 1920. Den Haag. Nederlando.
13 — 1921. Praha. Ĉeĥoslovakujo.
14 — 1922. Helsinki. Finlando.
15 — 1923. Nüremberg. Germanujo.
16 — 1924. Wien. Austrujo.
17 — 1925. Genève. Svisujo.
18 — 1926. Edinburgh. Skotlando.
19 — 1927. Danzig. Polujo.
20 — 1928. Antwerpen. Belgujo.
21. — 1929. Budapest. Hungarujo.
22 — 1930. Oxford. Britujo.
23 — 1931. Krakow. Polujo.
24 — 1932. Paris. Francujo.
25 — 1933. Köln. Germanujo.
26 — 1934. Stockholm. Svedujo.
27 — 1935. Roma. Italujo.
28 — 1936. Wien. Austrujo.
29 — 1937. Warszawa. Polujo.
30 — 1938. London. Britujo.
31 — 1939. Bern. Svislando.
32 — 1947. Bern. Svislando.
33 — 1948. Malmö. Svedujo.
34 — 1949. Bournemouth. Britujo.
35 — 1950. Paris. Francujo.
36 — 1951. München. Germanujo.
37 — 1952. Oslo. Norvegujo.
38 — 1953. Zagreb. Jugoslavujo.
39 — 1954. Haarlem. Nederlando.
40 — 1955. Bologna. Italujo.
41 — 1956. Kopenhago. Danujo.
42 — 1957. Marseille. Francujo.
43 — 1958. Mainz. Germanujo.
44 — 1959. Varsovio. Polujo.
45 — 1960. Bruselo. Belgujo.
46 — 1961. Harrogate. Britujo.
47 — 1962. Kopenhago. Danujo.
48 — 1963. Sofio. Bulgarujo.
49 — 1964. Den Haag. Nederlando.
50 — 1965. Tokio. Japanio.
51 — 1966. Budapest. Hungarujo.

XXVIIª HISPANA KONGRESO DE ESPERANTO

ORGANIZITA DE H. E. F. — OKAZONTA EN BILBAO, DE LA 19ª GIS LA 23ª DE JULIO 1966

ĜENERALA PROGRAMO

18 julio je la	18a	horo:	Malfermo de la Ekspozicio kaj Libroservo ĉe la «Caja de Ahorros de Vizcaya».
	18a	»	Disdonado de dokumentoj en la Akceptejo.
	22,30a	»	Interkona vespero ĉe «Hogar Navarro».
19 julio je la	10a	»	Disdonado de dokumentoj en la Akceptejo.
	12a	»	Solena Malfermo de la Kongreso ĉe la «Escuela Superior de Ingenieros Industriales». Ĝenerala foto (escalera de la Feria de Muestras).
	16a	»	Laborkunsido de HEJS. en la Kongresejo.
	17a	»	Kunveno de Hispana Esperanto Aŭroro, omaĝe al S-ro. José Ezquerra Berges, en la sama loko.
	19a	»	Laborkunsido de la Estraro de H.E.F. kun Grup-delegitoj, en la sama loko.
	22,30a	»	Omaĝo de la Grupo Esperantista de Bilbao al siaj veteranoj kaj blinduloj, ĉe «Cine Urrutia».
20 julio je la	10a	»	Sankta meso, en la Preĝejo de Nia Sinjorino de Begoña. Predikos en Esperanto Pastro José M.ª Claramunt Sch. P. Baskaj folkloraj dancoj ĉe la ĝardenoj malantaŭ la preĝejo.
	13a	»	Akcepto en la Urbodomo.
	17a	»	Junulara Oratota Konkurso, en la Kongresejo.
	19,30a	»	Prelego en Esperanto de S-r. Jaime Aragay Pujols en la sama loko.
21 julio je la	10a	»	Fakaj kunvenoj: Laborkunsido de HEJS., fervojistoj blinduloj, filatelistoj, ktp. en la Kongresejo.
	10a	»	Ekzamenoj, en la sama loko.
	11,30a	»	Vizito al la Muzeo de «Bellas Artes».
	13a	»	Malkovro de tabulo Strato ESPERANTO.
	17a	»	Ĝenerala Kunveno de H.E.F. en la Kongresejo.
	20a	»	Prelego en hispana lingvo de S-ro. Fernando Fernández Méndez, ĉe «Biblioteca Municipal».
22 julio je la	12a	»	Solena Fermo de la Kongreso ĉe la Facultad de Ciencias Político - Económicas. Aŭtobusa promenado laŭlonge de la Ría ĝis la plaĝo de Ereaga, Algorta. Post mallonga halto, aŭtobuse al Monte Archanda.
	14a	»	Bankedo ĉe la restoracio «Miramar».
23 julio je la	9a	»	Tuttaga aŭtobusa ekskurso tra la provinco, vizitante plej belajn lokojn.
	Postmanĝe:		Daŭrigo al Guernica, por ĉeesti maĉon de baska pilko, kaj posta vizito al ĝia «Casa de Juntas».
	Nokte:		Reveno al Bilbao, kaj adiaŭo ĝis la 28a Hispana Kongreso en ....

Algunas direcciones útiles de H. E. F.

PRESIDENTE
Excmo. Sr. Dr. D. Miguel Sancho Izquierdo
Torrenueva, 30, 1.º — ZARAGOZA

SECRETARIA
Srta. Inés Gastón
P.º Marina Moreno, 35, 4.º, dcha. — ZARAGOZA

TESORERA
Srta. María Pilar Gómez Hernández
Bolonia, 14, 1.º — ZARAGOZA

BOLETIN
REDACTOR-JEFE:
D. Nicolás L. Escartín
P.º Fernando el Católico, 16, 6.º, izqda. — ZARAGOZA

ESTADISTICA
D. Salvador Aragay
Arce, 8 — CORNELLA (Barcelona)

SERVICIO DE LIBROS
Secretaría de H. E. F.
P.º Marina Moreno, 35, 4.º, dcha. — ZARAGOZA

CURSOS DE ESPERANTO POR CORRESPONDENCIA
D. Ramón Molera
Santa Joaquina, 13 — MOYA (Barcelona)

SECCION JUVENIL DE H. E. F.
Casanova, 57, 6.º, 7.ª — BARCELONA-11

Se ruega que toda la correspondencia que se refiera a asuntos que conciernan a la Federación, a sus socios, al Boletín o cualquier comunicación de carácter oficial, sea dirigida a la *Secretaría de H. E. F.*

DON DIEGO, NIA GVIDANTO

JULIO J. JUANES

Jes, amikoj rigardantoj. Mi, sur la pinto de tiu ĉi piedestalo, meze de la Plaza de España, estas kavaliro Don Diego López de Haro (vidu foton, paĝo 1), Sinjoro de Bizkaja kaj fondinto de Bilbao. Mi petas, rigardu nun ĉirkaŭ vi. Kiaj larĝaj stratoj, altaj domoj, aktivaj Bankoj kaj komercaj entreprenoj! Rigardu ankaŭ la pasantojn. Viglaj, laboremaj, bonaspektaj ili estas. Kaj la tuta urbo. Vidu. Ĝi ne kontentiĝis kun la unua establejo kaj ŝajnas deziranta konkeri la apudajn montojn. Rigardu kiel la domoj rampas la krutajojn por alveni al la suproj. Kaj tiu ĉi aktiva trafiko, tiu senĉesa bruado de motoroj ĉiuloke, ĉiumomente... Jen estas la hodiaŭa Bilbao, urbo granda kaj moderna.

Ho! kiamaniere ĝi malsimilas al la trankvila vilaĝo kiun mi fondis en Junio de la jaro 1300, kun bonkora permeso de la Reĝo mia sinjoro!

Ĉu vi vidis la Ponton de Sankta Antón? En tiu kurbiĝo de la rivero ni establis nian ĝerman Bilbaon. Baldaŭ ni havis sep stratojn, tra kiuj vi povas ankorau nun promeni. La Sep Stratoj!! Ili estas freŝaj, ombraj, plenaj de vendejoj, restoracioj, trinkejoj, kaj ĉiuhore vizitataj de amaso da bilbaoanoj. Tiutempe, rondira vojo ĉirkaŭis Bilbaon, por ĝin defendi. Fore, etendiĝis kampo ĉiam verdaj kaj la montoj estis kovritaj de kverkaj arbaroj, kie nokte urladis la lupoj.

Kaj ni estis popolo industria, mara kaj komerca. Ni produktis feron kaj lanon kaj niaj ŝipoj portis ilin tre malproksimen, al Anglujo, al Francio, al Nederlando. Jes, vilaĝo laborema, honeste riĉa, bonkutima estis ĉiam nia Bilbao.

Tamen, ne mankis malfacilaĵoj kaj luktoj inter ni, mi hontas diri.

Iutempe du kontraŭaj bandoj fiere interbatalis por la ĉefeco de la urbo. Ili estis familioj Gamboa kaj Oñaz. Nia Reĝo Josano la II ŝanĝis iliajn nomojn. La novaj nomoj estis Sankta Pablo kaj Sankta Petro. La du Apostoloj ne povis interbatali kaj tiel restabliĝis la paco inter la fieraj batalantoj.

En 1475 nia Reĝo Fernando (Dio gardu lin), nomis Bilbaon «Villa Noble».

Doko de Portugalete (Foto: A. Bolaños)

Okazis poste la malkovro de Ameriko. Kiaj tagoj, amikoj! Niaj plej bonaj, plej bravaj maristoj aktive partoprenis en tiu glora, neegalebla epopeo kaj lasis siajn ostojn sub teroj nekonataj aŭ revenis hejmen portante la honorkronon de la herooj.

Gentoj el nia tero ĉirkaŭis la mondon kun Magallanes. Jes, la mondo estis ronda.

Bilbaoaj ŝipoj kaj maristoj formis parton de tiu Nevenkebla Mararmeo, kies celo estis lukti kontraŭ homoj kaj ne kontraŭ elementoj, kaj estis nur de elementoj venkita.

Fiere mi povas aserti, amikoj, ke en ĉiu granda evento de nia landa historio, aperas nomoj de bilbaoanoj, al kiuj ni gardas plej grandan dankemon.

La nokto falus sur nin, afablaj aŭskultantoj, antaŭ ol mi povus verŝi sur vin la senfinan nomaron de viroj, kiuj kontribuis ŝanĝi mian primitivan Bilbaon en tiun ĉi potencan urbon, kiu hodiaŭ gastigas vin. Nek povus ankaŭ mi rakonti nian tutan historion. En ĝi miksiĝas gajeco kaj larmoj, triumfoj kaj malvenkoj, kaj aperas super ĉio tiu nevenkebla memfido kiu estas la kerno de nia vivo, ĉiam sub la protekto de nia Sankta Patronino de Begoña, kiu ame zorgas pri ni.

Nun, kion pli vi deziras koni Pri nia provinco, pri nia geografio, pri la vilaĝoj, kiujn vi vizitos dum via restado ĉe ni?

Vi iros al Algorta, ne vere? Bela strando, jes. Kaj... tiu verda malalta kornico kiu leviĝas laŭlonge de la strando? Mi konsilas, iru piede ĝis la malnova haveno. Kaj supreniru tra la kvartalo de la fiŝistoj ĝis la supro de la kornico. Vi trovos parketojn, de kie vi povos admiri belegan panoramon. Dekstre, la Kantabrika Maro, majesta kaj trankvila; fronte al vi, Santurce kaj Monte Serantes; maldekstre Las Arenas, la river-eniro kaj la turoj de la Pendanta Ponto. Jes, meritas la penon, amikoj. Poste vi povos descendi denove al la plaĝo tra la bosketo Urkijo. Certe por ĉiam vi rememoros tiun belegan spektaklon.

Alian tagon vi ekskursos tra la provinco, vi kontaktiĝos rekte kun vaskaj vilaĝoj kaj vaska popolo. Lasu min rememori... Kion diris nia mondfama bilbaoano Don Miguel Unamuno (malkovru vin, amiko), pri la vaska popolo?

> «Dum jarcentoj vivis mia raso en historia silento, en la profundecoj de subhistorio, parolante sian jarmilan lingvon. Ĝi vivis en siaj montoj el kverkoj, fagoj, ulmoj, fraksenoj kaj nuksarboj, tapiŝitaj el filikoj kaj erikoj, aŭskultante la muĝon de la maro, kiu rompiĝas kontraŭ ilin, kaj vidante la sunon rideti tra la pluvo milda kaj konstanta inter nuboj disŝiritaj. La verdaj montoj kaj la furioza Kantabrika maro faris nin.»

Jen la homoj, amiko, kiujn vi renkontos sur la geografio de nia Bizcaja. Seriozaj aŭ elverŝiĝaj, sed ĉiam honestaj kaj laboremaj. Emaj bone manĝi (ĉu ili ne laboras streĉe?) kaj abunde trinki (abunde ja ili ŝvitas!), amantoj de kantado (unu vasko, unu bereto, du vaskoj, unu ĥoreto), amantoj ankaŭ de virviraj vilaĝ-sportoj, manpilkludo, ŝtonlevigo, kaj ankaŭ ŝtrontrenado pere de bovoj, ktp.

La vaska popolo posedas specialan guston por muziko kaj uzas proprajn instrumentojn. Vi havos okazon aŭskulti nian «chistu» kaj tambureton kaj vidi niajn folklorajn dancojn.

Via vizito al Lequeitio estos sendube tre agrabla. Vi renkontos tie gastaman popolon kaj belegan fiŝistan vilaĝon. Sinjorecaj hoteloj aŭ ĉiesaj trinkejoj, ĉie regas la sama bonhumoro, kaj ĉie vi povos gustumi bonajn vaskajn manĝaĵojn.

Kaj de tie al Gernika, koro de la vaska lando. Tie, alvokitaj pere de grandaj fajroj kaj kornsonoj de la kvin montosuproj —avo Gorbea, avo Oiz, avo Ganekogorta, avo Soljube kaj avo Kolisa— kuniĝis en la pasinteco representantoj de

ĉiu vilaĝo el la Sinjorlando. Kaj kune nobeloj kaj kamparuloj, grandaj kaj malgrandaj, post aŭskulti la Sanktan Meson kunvenis apud la simbola Arbo, en la Kunsida Domo. Kaj, kiel diras Don Carmelo de Echegaray en sia verko «La Kunsid-Domo de Gernika», tie «kun la ne anstataŭebla kunlaboro de la tempo, kun la viviga briso de la tradicio, kun la ĉiam utilaj lecionoj de la sperto, kaj kun la valora helpo de antikvaj moroj, sen kiuj ĉiu leĝo estas vana, ili ellaboradis administraciajn kaj estrajn instituciojn, kiuj havis la virton esti amataj de tiuj mem, kiuj per ili estis regataj».

Sufiĉas, amikoj. Mi parolis al vi pri mia urbo kaj nia vaska gento. Mi restas ĉi tie, rigardante mian amatan urbon. Post via vizito, vi reiros hejmen lacaj kaj kontentaj. Mi petas... Ne forgesu pri mi, nek pri ĉio, kion vi vidis inter la miaj. Memoru pri tiu ĉi urbo, kiu scias labori kaj kanti, pri niaj verdaj kampoj, pri nia maro, niaj montoj, niaj vilaĝoj... Kaj ankaŭ pri nia amika sinteno, niaj brakoj malfermaj por akcepti vin denove, ĉiam kiam vi deziros unufoje plu plezurigi nin per via agrabla vizito. Ĝis la, amikoj.

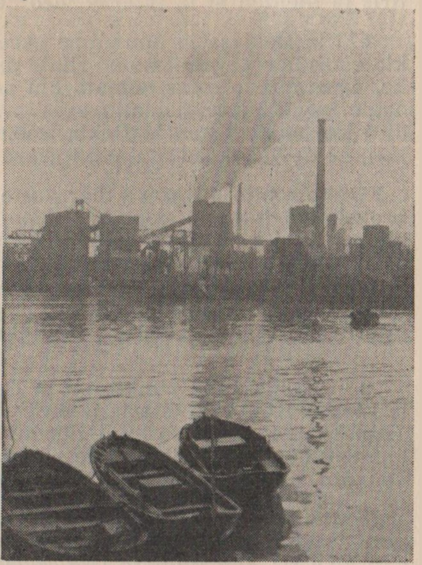

Altfornoj de Bizcaja

(Foto: A. Bolaños)

Las Naciones Unidas

...Otro objetivo de las Naciones Unidas y de los organismos especializados está en servir de exponente a los ideales más altos que dondequiera se han propuesto los hombres. Estos sueños y estas aspiraciones han sido enunciados en el preámbulo de la Carta de las Naciones Unidas, en la Declaración Universal de los Derechos Humanos, en el preámbulo de la Constitución de la Unesco y en otros documentos solemnes. La Declaración de la Independencia de los Estados Unidos, el Bill of Rights de Inglaterra, la Declaración de los Derechos del Hombre en Francia, la Proclamación de la Emancipación de Lincoln, los Principios de la Reconstrucción Nacional de Sun Yat Sen y la filosofía política general de Gandhi reflejan también esas mismas aspiraciones. Muchos de los principios enunciados en dichas declaraciones están aún muy lejos de haber sido aplicados en todas partes, pero son ideales que hemos de esforzarnos en alcanzar. Otro aspecto que conviene indudablemente destacar es el de las Naciones Unidas como fuerza moral en el mundo.

(Hablemos de las Naciones Unidas).

INTERNA IDEO DE LA ESPERANTISMO

1.º En la Ĝeneva Kongreso (1906) ZAMENHOF en sia memorinda parolado tiris la atenton al la *interna ideo* de la esperantismo:

«El la Deklaracio unuanime akceptita en la Bulonja Kongreso ni ĉiuj scias, kio estas la esperantismo en rilato *praktika*; el tiu ĉi Deklaracio ni ankaŭ scias, ke, esperantisto estas nomata ĉiu persono, kiu uzas la lingvon Esperanto, tute egale, por kiaj celoj li ĝin uzas'. ... Sed krom la flanko *praktika*, deviga por ĉiuj kaj montrita en la Deklaracio, la esperantismo havas ankoraŭ alian flankon, ne devigan, sed multe pli gravan, flankon *idean*.»

Flanko multe pli grava, ĉar ĝuste pro tiuj ideoj de homa interfratiĝo kaj de proksimiĝo inter la popoloj —ideoj, kiujn ĉiu estas libera adopti aŭ ne, kaj klarigi al si kiel ajn li volas— ZAMENHOF kaj liaj unuaj disĉiploj, kaj eble eĉ la plimulto de ĉiuj esperantistaj generacioj, laboris kaj dediĉis sin tutaj al la nova lingvo. Kaj ĉu necesas akcenti, ke tiuj ideoj ricevis post la dua mondmilito vastan agnoskon ekstere kaj sendepende de la *Esperanto-Movado* en internaciaj oficialaj sferoj: Unuiĝintaj Nacioj, U.N.E.S.C.O., ktp.?

2.º Restis duba punkto en la Deklaracio: Rektoro BOIRAC, prezidanto de la Lingva Komitato (starigita en Bulonjo-ĉe-Maro), en sia cirkulero de la 7-a de Januaro 1908 devis formuli tiun dubon jene: «Ĉu (la Deklaracio) valoras nur kontraŭ ĉiu privata individuo aŭ aparta societo proponanta pli malpli arbitrajn ŝanĝojn, aŭ eĉ kontraŭ la tuta esperantistaro kaj ĝiaj rajtaj reprezentantoj».

Ŝajne ZAMENHOF neniam rekte kaj oficiale respondis al tiu demando, sed jam antaŭe, en 1907, li private donis klarigon al Majoro LEMAIRE kaj al s-ro MOCH: «La *Bulonja Deklaracio* ligas ne la tutan esperantistaron, sed nur la *apartajn personojn.*» «La Fundamento *ekzistas nur por apartaj personoj*, sed ĝi tute ne ekzistas por *la tuta esperantistaro*. Tiel same, kiel unu kongreso havas ja plenan rajton *nuligi* la *Fundamenton*, se tio ĉi montriĝos necesa».

Kaj el projekto de parolado antaŭ la Kvara Kongreso en Dresdeno (1908) ni scias, ke ZAMENHOF volis kontraŭparoli la atakojn de la tro fama «Delegacio por alpreno de Lingvo Internacia», sed li forigis tiun parton el la efektiva parolado. Tamen utilas koni liajn pensojn:

«Mi persone estas forte konvinkita, ke ĝis la tempo, kiam nia afero staros jam tiel fortege, ke ĝi bezonos plu nenian programon, la *Bulonja Deklaracio* estas la sola programo, kiu gardos nin kontraŭ ĉiuj danĝeroj kaj sukcese kondukos nin al nia celo. Se oni penis enradikigi en via kapo la konvinkon, ke la *Bulonja Deklaracio* estas ia barilo kontraŭ la evolucio de la lingvo, memoru, ke tio estis simple lerta sugestio, kiu estis farata por certa celo. La *Bulonja Deklaracio* donas ja al ni plenan povon senfine riĉigadi la lingvon, per konstanta enkondukado de novaj vortoj, novaj sufiksoj kaj eĉ neologismoj, kiuj iom post iom povas anstataŭigi maloportunajn malnovajn formojn per pli oportunaj novaj».

Sed estas fakto, ke, se niaj verkistoj pli kaj pli enkondukis novajn vortojn, ili neniam sentis la bezonon uzi la ekstremajn dimedojn, kies eblecon antaŭvidis ZAMENHOF: la tradicio entenas kaj preterpasas la *Deklaracion* kune kun la Fundamento. Ke tio estas ĝusta vojo, demonstras la sukceso kaj vastiĝo de la internacia lingvo tra la tuta mondo kaj en ĉiuj branĉoj de la homa scio kaj aktivado.

A. A.

(El la «fundamento de Esperanto» Eldono de A. A.)

MIA, VIA KAJ IDEALA

DELFI DALMAU

Mi ne povas eviti ke mia Esperanto respegulas mian spiriton aŭ personecon, kaj tial ĝi diferenciĝas de via Esperanto, kiu projekcias vian espiriton, vian personecon. Do, mia Esperanto estas nek pura nek absoluta; ĝi estas nur mia, laŭ mia lingva kapablo kaj laŭ mia senta kaj pensa karaktero. Tial mi devas peti vian indulgon. Sed: tiel malsamas lingve kaj doktrine ĉiu esperantisto, do ĉies Esperanto. Kaj simile okazas ankaŭ en ĉiuj nacilingvoj. La personaj diferencoj devas esti superataj por interkompreniĝo, agnoskante ke ili estas neevitablaj, naturaj kaj tial akceptendaj, eĉ akceptindaj: seninteresa, monotona, teda estus homaro al ĉiu homo, se ĉiuj same pensus, sentus, parolus.

Certe, ni devas komprenemi —neniu pli surdas ol tiu kiu ne volas aŭdi. Sed pri tio ne kulpas Esperanto, sed malkomprenemaj esperantistoj. Samkiel, ne metioj fuŝas, sed malbonaj metiistoj— laŭ franca proverbo.

La vojo al sukceso de ĉiu granda idealo estas longa kaj malfacila: «cent semoj perdiĝas, ni semu kaj semu konstante». Ankaŭ tiu fakto bezonas komprenemon. Multaj samideanoj laciĝis aŭ malvarmiĝis, senesperiĝis, ĉar ili trompiĝis pri la vojo.

La fakto ke ĉiu esperantisto estas diferenca kaj havas plimalpli reliefan kaj propran personecon devas esti antaŭvidita. Ni devas ĝin kompreni kaj komprenigi por eviti malesperigon. Kiam aperas interpersonaj konfliktoj en Esperantujo —ĉu lingvaj ĉu doktrinaj— ni devas agnoski la neeviteblan diferencon pri ĉies karaktero kaj ceteraj personaj cirkonstancoj. Ni devas filozofie, eĉ ironie, persisti, malgraŭ suprajâj konfliktoj. La fundo de nia idealo ja kunligas nin profunde. Per komprenemo, indulgemo, ni devas mildigi nian interrilatadon, eviti aŭ superi malsaĝajn kverelojn aŭ disputojn.

Rutino, inercio kaj atavismo staras fortege kontraŭ ĉiaj progresoj. Nur antaŭvide pri ĉiaj baroj, pri malesperigaj surprizoj, ni povos efike, longe, elteni ĝis fina venko, eble jam pli baldaŭa ol multaj seniluziiĝintoj kredis, kredas, kredos.

Iuj parolas dialekte pro supereco, eĉ kreante lingverojn; aliaj pro malsupereco, fuŝe; aliaj pro simpla diferenceco: plimalpli riĉe, pli-malpli bele. Sed konfliktoj estiĝas pro tio, ke iuj fieruloj pretendas, ke ĉiam ili superas aŭ pravas kontraŭ aliaj. Jen kio okazis en ĉiuj lingvoj; sed ĉiuj tamen progresis, perfektiĝis dum la konfliktantoj kverelis. Tiel okazis dialektike pri doktrinoj, kiuj tamen progresegis.

Ni komprenemu, respektemu, por mildiĝo de interhomaj, intersamideanaj rilatoj. Ni lernu ankaŭ ĉi-flanke la Zamenhofan ekzemplon.

La moderna eminenta filozofo Richard Albert Wilson speciale pristudis la teorion de Kant pri spaco kaj tempo; pridirante ĝin, Wilson rimarkigas «as I understand Kant», t. e., «laŭ mia kompreno». Efektive, ĉiu komprenas diference. Do ĉies eldirado pri sama afero, nepre estas pli-malpli diferenca, kiel ĉies pentraĵoj pri sama afero —ofte des pli diferencaj ju pli eminentaj estas la respektivaj pentristoj.

Ni klopodu progresi kaj interkompreniĝi laŭ naturaj kondiĉoj, cirkonstancoj, diferencoj, laŭ senfinaj personaj dialektoj kaj dialektikoj, cele al ideale komuna Esperanto, milda, kiel tiu de Privat, firma kiel tiu de Lapenna, ekvilibra, saĝa, kiel tiu de Zamenhof.

RELACION DE CONGRESISTAS

INSCRITOS HASTA EL MOMENTO DE LA EDICION

1	Miguel Sancho Izquierdo	Zaragoza
2	Pilar Rebullida de Sancho Izquierdo	Zaragoza
3	Salomé Sancho Rebullida	Zaragoza
4	María Pilar Sancho Rebullida	Zaragoza
5	Víctor Ortiz Gratal	Zaragoza
6	Pilar Bardina de Ortiz	Zaragoza
7	Víctor Ortiz Bardina	Zaragoza
8	Inés Gastón	Zaragoza
9	Emilia Gastón	Zaragoza
10	Emilio Gastón	Zaragoza
11	María Victoria Nicolás de Gastón	Zaragoza
12	Rafael Gastón	Zaragoza
13	Elena Gastón	Zaragoza
14	María Pilar Gómez Hernández	Zaragoza
15	Nicolás López Escartín	Zaragoza
16	María Pilar Zaragoza de López	Zaragoza
17	Angel Salete Tejero	Zaragoza
18	Carlos Boloix	Zaragoza
19	Manuel Ortigosa Bernal	Zaragoza
20	Antonia Lapuerta	Zaragoza
21	Mariano Gastón	Salamanca
22	Conchita Sánchez de Gastón	Salamanca
23	Salvador Aliván Hernando	Vigo
24	Luis de Otaola Faón	Bilbao
25	María Encarnación Lizaso de Otaola	Bilbao
26	Félix Díez Mateo	Bilbao
27	Pedro Icaza y Gangoiti	Bilbao
28	Carmen Zabalburu de Icaza	Bilbao
29	Luis María de Barandiarán Saráchaga	Neguri
30	María Teresa Elorduy de Barandiarán	Neguri
31	Eduardo Larrouy López	Bilbao
32	Carmen Norabuena de Larrouy	Bilbao
33	Miguel Alvarez Villota	Bilbao
34	Francisco García López	Bilbao
35	Araceli Ortega de García	Bilbao
36	Julio J. Juanes Sainz	Bilbao
37	Carmen Azcurreta de Juanes	Bilbao
38	Rafael Palacios Herranz	Bilbao
39	Luisa Sanmartín de Palacios	Bilbao
40	Carmela Palacios Sanmartín	Bilbao
41	Manuel Elezcano Maiztegui	Bilbao
42	José Elezcano Maiztegui	Bilbao
43	Cecilio Olalla Miguel	Bilbao
44	Francisco Olalla Miguel	Le Boucau (Francia)
45	Juan Pedro Liceranzu Ortega	Bilbao
46	María Luz Martínez de Liceranzu	Bilbao
47	Edurne Liceranzu Martínez	Bilbao
48	Juanchu Liceranzu Martínez	Bilbao
49	Garbiñe Liceranzu Martínez	Bilbao
50	Antonio Gamboa Sánchez	Valladolid
51	José María Bernabeu Franco	Callosa Segura
52	Juan Luis Vallés Ferrer	Barcelona

53	Juan Calahorra Soler	Madrid
54	Fernando Oyarzabal Tejado	Bilbao
55	Angel Mañero González	Valencia
56	María Teresa Martí de Mañero	Valencia
57	María Teresa Mañero Martí	Valencia
58	Angel Mañero Martí	Valencia
59	Frantisek Jindra	Ceská Trébová (Čeňoslov.)
60	Jozefo M.ª Claramunt Claramunt	Villanueva y Geltrú (Barc.)
61	Tomás Ortiz García	Collado Mediano (Madrid)
62	Francisco Ganzález Ruiz	Bilbao
63	Mariano Izaola Martínez	Bilbao
64	Jesús Morán Alvarez	Bilbao
65	Pedro Alcedo Picó	Bilbao
66	José Luis Bringas Tellechea	Bilbao
67	Pedro Molina Mínguez	Bilbao
68	María del Carmen Orbañanos Larrouy	Bilbao
69	José Ramón Imatz Maruri	Bilbao
70	Begoya Menriguren Bollegui	Bilbao
71	Francisco Ballestero Rojo	Madrid
72	Salvador Aragay Galbany	Cornellá (Barcelona)
73	Josefina Girona de Aragay	Cornellá (Barcelona)
74	Carlos Aragay Girona	Cornellá (Barcelona)
75	Pascual Gil Figuer	Barcelona
76	Ramón Molera Pedrals	Moyá (Barcelona)
77	Antonia Urgellés de Molera	Moyá (Barcelona)
78	Ana María Molera Urgellés	Moyá (Barcelona)
79	Jaime Molera Urgellés	Moyá (Barcelona)
80	Konrado Berghänel	Barcelona
81	Evelio Calvet Prats	Tarragona
82	Pilar Estivill de Calvet	Tarragona
83	María Pilar Benito Serrano	Tarragona
84	Felipe Rodríguez Guerra	Bilbao
85	María Antonia Garraza de Rodríguez	Bilbao
86	Tomás Apraiz Riberas	Bilbao
87	Cecilia Gutiérrez de Apraiz	Bilbao
88	Augusto Ugalde Lázaro	Bilbao
89	Pedro Valle Martín	Bilbao
90	José Luis Bringas Cárcamo	Bilbao
91	Delfín Ronda Sánchez	Bilbao
92	Jaime Aragay Pujols	Barcelona
93	Rosa Galbany de Aragay	Barcelona
94	Ricardo Sans Compte	Villafranca Panadés (Barc.)
95	Jaime Perarnau Ribera	Tarrasa (Barcelona)
96	María Viladigut de Perarnau	Tarrasa (Barcelona)
97	José Andrés Clariana Laborda	Zaragoza
98	María Jesús Lacruz de Clariana	Zaragoza
99	José Andrés Clariana Lacruz	Zaragoza
100	Juan Regulo Pérez	La Laguna (Tenerife)
101	Saturnino Cardaño Crespan	Bilbao
102	Floreal Manteca Martín	Bilbao
103	Pedro Infante López de Alda	Bilbao
104	Asunción García de Infante	Bilbao
105	J. Ernesto Guillem Tarin	Valencia
106	Pilar Sospedra de Guillem	Valencia
107	Manuel M.ª López Giménez-Alfaro	Madrid
108	Cándido Mugarra Ahedo	Neguri
109	Juan Blasco Barcons	Sabadell
110	Consuelo Sainz de Blasco	Sabadell
111	Xavier Blasco Sainz	Sabadell
112	Luis Serrano Pérez	Sabadell

113	María Ferigle de Serrano	Sabadell
114	María Angeles Serrano Ferigle	Sabadell
115	Cooperativa «La Sabadellense»	Sabadell
116	Vicente Hernández Llusera	Sabadell
117	Juana Hernández	Sabadell
118	Lázaro Ludoviko Hernández	Sabadell
119	Liberto Puig Gandía	Sabadell
120	Carmen Cánovas de Puig	Sabadell
121	Oscar Puig Cánovas	Sabadell
122	Héctor Puig Cánovas	Sabadell
123	Diana Puig Cánovas	Sabadell
124	Juvenal Puig Cánovas	Sabadell
125	Johano Sala Campamá	Sabadell
126	Carmen Sanvicente de Sala	Sabadell
127	Angela Sala Sanvicente	Sabadell
128	José orda Serra	Sabadell
129	Manuela González de Borda	Sabadell
130	Trinidad Borda González	Sabadell
131	Dolores Torres González	Sabadell
132	Antonio Bohigas Ferrán	Barcelona
133	Gabriela Granel de Bohigas	Barcelona
134	Agustina Roca Más	Barcelona
135	Juana Rebollo Echaniz	Barcelona
136	Dolores Brugués Bertrán	Barcelona
137	Clotilde Rodó Girbau	Barcelona
138	Rafael Roca Comas	Barcelona
139	Grupo de Esperanto «Stelo de Paco»	Barcelona
140	Carmelo Robledo Martínez	Bilbao
141	Mariano Cantalapiedra Nieto	Valladolid
142	Paula Conde de Cantalapiedra	Valladolid
143	Fabriciano Bermejo Domínguez	Valladolid
144	Grupo Esperantista «Fido kaj Espero»	Valladolid
145	María Angeles Pinedo	Bilbao
146	Alberto Díaz Chapartegui	Londres (Inglaterra)
147	Tomás Bustos Escribano	Bilbao
148	Pablo Martín	Bilbao
149	Sebastián Chaler Arnau	Tarrasa (Barcelona)
150	Ernesto Roca Genestá	Tarrasa (Barcelona)
151	Rosa Marcet de Roca	Tarrasa (Barcelona)
152	Salvador Magriá Bertrán	Barcelona
153	Angela Asensio de Magriá	Barcelona
154	Santiago Arizmendi Mandiola	Eibar
155	Fernando Fernández Méndez	Lugo
156	Carmiña Pallín de Fernández	Lugo
157	Manuel Casanoves C.M.F.	Cervera (Lérida)
158	Antonio Jesús Gil Contreras	Vilviestre del Pinar (Burg.)
159	RafaelT oledano González	Villanueva y Geltrú (Barc.)
160	José Pérez Catalá	Valencia
161	Milagros Gisbert de Pérez	Valencia
162	José Seguer García	Valencia
163	Santiago Miguel Planas	Valencia
164	Francisco Marco Mañez	Valencia
165	Asunción García de Marco	Valencia
166	Asunción Marco García	Valencia
167	Juan Devis Calpe	Valencia
168	Juan Arturo Devis Capilla	Valencia
169	Francisco Amorós Rico	Valencia
170	Magdalena López de Amorós	Valencia
171	Miguel Saballs Radresa	Aldaya (Valencia)
172	Rosa Poves de Saballs	Aldaya (Valencia)

173	Sacramento Collado Llana	Sama de Langreo (Oviedo)
174	Vicente Plazaola Martínez	Bilbao
175	Francisco Merayo Pacios	Villafranca de Oria (Guip.)
176	José Andrés Aldana	Zaragoza
177	Irek Leszek	Trzebnica (Polonia)
178	José Soler Sempere	Valencia
179	Conchita Soler Sempere	Valencia
180	Marcel Serre	Argeles sur Mer (Francia)
181	André Serre	Argeles sur Mer (Francia)
182	Sylvie Serre	Argeles sur Mer (Francia)
183	Eduardo Padrao	V. N. Famalicao (Portugal)
184	Luis Hernández García	Valladolid
185	Concepción Rodríguez Gutiérrez	Valladolid
186	María José alama Salvatierra	Valladolid
187	Carmen Conde Labajo	Valladolid
188	Joaquín Mallach Grive	Barcelona
189	Catalina Porta de Mallach	Barcelona
190	Santos P. Arranz	Madrid
191	Sociedad Esperanto de Tenerife	Tenerife (Canarias)
192	Ernesto Tudela Flores	Valencia
193	Vicentita Tudela Plá	Valencia
194	Luis María Hernández Yzal	S. Pablo de Ordal (Barcel.)
195	Teresa Massana Rafols	S. Pablo de Ordal (Barcel.)
196	Rafael Hernández Massana	S. Pablo de Ordal (Barcel.)
197	Miguel Manteca López	Jijona (Alicante)
198	Rufina Cano de Manteca	Jijona (Alicante)
199	Pilar Manteca Cano	Jijona (Alicante)
200	María del Mar Manteca Cano	Jijona (Alicante)
201	Teodoro Aguado	Bilbao
202	Celestino Pousa Veloso	Vigo (Pontevedra)
203	Eugenio Herrera Ochoa de Alda	Bilbao
204	Lucía Vergne-Mena de Herrera	Bilbao
205	Juan José Ajenjo Zárate	Bilbao
206	Victoria Raque Sarasúa	Bilbao
207	Julio Antigüedad Orio	Bilbao
208	María Pilar Antigüedad	Bilbao
209	Agustín Rollan González	Bilbao
210	Jesús Vicente Iruretagoyena	Basauri (Vizcaya)
211	Juan Orueta Ramos	Bilbao
212	José Ladrón Rodríguez	Bilbao
213	Francisco Vidal Muñoz	Liria (Valencia)
214	José Guzmán Guzmán	Valencia
215	María Ibáñez de Guzmán	Valencia
216	José Miguel Guzmán Ibáñez	Valencia
217	Giordano Moya Escayola	Tarrasa (Barcelona)
218	Domingo Domenech Savall	Valencia
219	María Amparo Sarrió de Momenech	Valencia
220	Raimundo Ibáñez Crespo	Madrid
221	Salvador Tarín	Cheste (Valencia)
222	María Tarín	Cheste (Valencia)
223	Pura Tamarit	Valencia
224	Ernestina Tamarit	Valencia
225	Miguel Cazorla	Vélez-Málaga (Málaga)
226	Angel Figuerola Auqué	Madrid
227	Marcelina Palomo de Figuerola	Madrid
228	Gonzalo Castañón Marcos	Valladolid
229	Jacinto Urueña	Valladolid
230	Carmen Alvarez de Urueña	Valladolid
231	María Rafaela Urueña Alvarez	Valladolid
232	Rafael Herrero Arroyo	Valencia

233	Pilar Garçía de Herrero	Valencia
234	Rafael Herrero García	Valencia
235	Carmen Herrero García	Valencia
236	Amparo Marrero Hervás	Valencia
237	Alfredo Villa y Villa	Gijón (Asturias)
238	Juana González de Villa	Gijón (Asturias)
239	Martín Armengol Llobet	Sabadell (Barcelona)
240	Angelina Puig de Armengol	Sabadell (Barcelona)
241	Angela Armengol Puig	Sabadell (Barcelona)
242	Carmen Bas	Zaragoza
243	Francisco Mañez Sánchez	Zaragoza
244	Victoriana Bueno de Mayez	Zaragoza
245	Fernando de la Torre Rodríguez	Baena (Córdoba)
246	Miguel Vilagrán Lorens	Barcelona
247	María Nogués de Vilagrán	Barcelona
248	Jaime Cerdá Tarrazona	Carcagente (Valencia)
249	Amparo Cerdá Tarrazona	Carcagente (Valencia)
250	Orlando Fernández Pérez	Murcia
251	Aurora Costa Barniol	Sabadell (Barcelona)
252	Antonio Criach Valls	Sabadell (Barcelona)
253	Salvador Viladelmas	Sabadell (Barcelona)
254	Fernando González Guardiola	Sabadell (Barcelona)
255	Rosa Bordas de González	Sabadell (Barcelona)
256	Elizabeth González Bordas	Sabadell (Barcelona)
257	Joaquín Utesá Costajussa	Sabadell (Barcelona)
258	F. Font Perxes	Barcelona
259	Luis Mimó Espinalt	Sabadell (Barcelona)
260	Teresa Lladós de Mimó	Sabadell (Barcelona)
261	Alberto Mimó Lladós	Sabadell (Barcelona)
262	Roger Mimó Lladós	Sabadell (Barcelona)
263	Jesús Hinojal Abia	Valladolid
264	Anita Peris Girbes	Villanueva Castellón (Val.)
265	José Rodríguez Sautúa	Madrid
266	José Santamaría Neira	Bilbao
267	Fernando Bayo Rasco	Bilbao
268	Cirilo Lapeña	Bilbao
269	Segudo Barbero Plágaro	Bilbao
270	María Rosa Cubas de Barbero	Bilbao
271	Francisco García Ortega	Basauri (Vizcaya)
272	Laura García Ortega	Basauri (Vizcaya)
273	Gregorio Uribe-Echevarría	Lejona (Vizcaya)
274	Dámaso Mielgo Ostolozaga	Sestao (Vizcaya)
275	María Angeles Mielgo Martos	Sestao (Vizcaya)
276	Lucas Alonso Villegas	Bilbao
277	Angeles Luengo de Alonso	Bilbao
278	Julien Piron	París (Francia)
279	Lucienne Piron	París (Francia)
280	Josefo Rofes Mestre	Barcelona
281	Amelia Mendiolagaray de Rofes	Barcelona
282	Carlos Segura Domingo	Barcelona
283	Rafael Alba Primo	Picaña (Valencia)
284	Francisco Alsina Plana	Barcelona
285	Pelayo Moreno Ferrer	Madrid
286	Carmen San Sebastián de Moreno	Madrid
287	José Ballbe Salas	Tarrasa (Barcelona)
288	Josefina Ballara de Ballbe	Tarrasa (Barcelona)
289	Enrique Arnau Prosper	Cheste (Valencia)
290	Ovidio Esteve	Cheste (Valencia)
291	Federico Poveda Pérez	Valencia
292	Rafael Vizcaino Olcina	Valencia

293	Miguel G. Díez y Díez	Madrid
294	Sherry Davis de Díez	Madrid
295	Manuel Martín Gómez	Madrid
296	Francisca García de Martín	Madrid
297	Gabriel Castells	Valencia
298	Desamparados Andrés de Castells	Valencia
299	Maribel Catarecha Izaola	Bilbao
300	Rosalía Corbatón Carod	Zaragoza
301	Pilarín Otal	Zaragoza
302	Angelines Moreno García	Zaragoza
303	Paquita Devis	Palma Mallorca (Baleares)
304	Rafael Gisbert	Barcelona
305	Andrés San Pedro González	Bilbao
306	Fernando Costa	Matosinhos (Portugal)
307	María Domingues da Costa	Matosinhos (Portugal)
308	Angel García Brañanoba	Bilbao
309	Antonio Moya Casado	Madrid
310	Fortunato Vergne Mena	Las Arenas (Vizcaya)
311	Eladia de la Torre de Vergne	Las Arenas (Vizcaya)
312	Eduardo Gómez López	Lejona (Vizcaya)
313	María del Carmen Romón de Ugalde	Bilbao
314	Fermín Zárate de la Puente	Bilbao
315	Purificación Zárate de Zárate	Bilbao
316	Ciriaco Presmanes Herrero	Bilbao
317	Luis Pérez Bárcena	Bilbao
318	Felisa Felipe de Pérez	Bilbao
319	José Antonio Ayarzabal Tejado	Bilbao
320	Juan Bosch Fornals	Valencia
321	Amparo Jorro de Bosch	Valencia
322	Manuel Adriá Pascual	Valencia
323	Carmen Jorro de Adriá	Valencia
324	Amparo Vilata Jorro	Valencia
325	Vicente Martí Miñana	Valencia
326	María Dolores Plazaola Oziordi	San Sebastián
327	Teresita Estanislao	Barcelona
328	Francisco Vilá Costa	Barcelona
329	Eulalia Llima de Vilá	Barcelona
330	Dativo Blanco Seco	Palencia
331	Benito Calvo López	Palencia
332	Gervasio Echevarría Bilbao	Bilbao
333	Dorothy Evelyn Kempton	Wellington (Nueva Zelanda)
334	Ricardo Esparza	Amorebieta (Vizcaya)
335	Licia Bernal de Esparza	Amorebieta (Vizcaya)
336	Carmen Bengoechea Bilbao	Sestao (Vizcaya)
337	Carmen Otaola Faón	Bilbao
338	Manolita Lázaro	Bilbao
339	Amparo Barrón	Bilbao
340	Mariano Solá Montserrat	Tarrasa (Barcelona)
341	Jaime Miró Giné	Madrid
342	Teodoro Elizondo Calera	Miranda de Ebro (Burgos)
343	José Luis Muñoyerro Quesada	Bilbao
344	Juana Zulueta de Molina	Bilbao
345	Pedro Jesús Molina Zulueta	Bilbao
346	Jerzy Skoczek	Warszawa (Mazovio) (Pol.)
347	María Casanovas Jarreta	Zaragoza
348	Amparo Cano García	Zaragoza
349	Hispana Esperanto Auroro	Madrid
350	Juan García Martínez	Tarrasa (Barcelona)
351	María Salvany de García	Tarrasa (Barcelona)
352	Manuel Nin Armengol	Villafranca Panadés (Barc.)

353	María del Pilar Carceller Viayna	Sabadell (Barcelona)
354	José Antonio Diego Guzón	Bilbao
355	José Sanz	Barcelona
356	Elisa Cervera Tamarit	Valencia
357	Clementina Tranque Iglesias	Valladolid
358	Avelina Barrabés	Zaragoza
359	Mercedes Díez	Zaragoza
360	Julián Nieto	Zaragoza
361	Ander Garay Izarcelaya	Bilbao
362	Antonio Vila Maynou	Buenos Aires (Argentina)
363	Mercedes Castro González	Bilbao
364	Manuel Manteca López	Icod de los Vinos (Tenerife)
365	Arturo Ruiz Sánchez	El Morche (Málaga)
366	Carmen García de Ruiz	El Morche (Málaga)
367	Francisco Fortea	Cheste (Valencia)
368	Francisco Manzanares	Cheste (Valencia)
369	José Ventura Freixas	Tarrasa (Barcelona)
370	Juan Antonio Madrazo Aranguren	Santander
371	Martina Vega de Madrazo	Santander
472	Manuel San Emeterio Ajau	Santander
373	Angeles Herrero de San Emeterio	Santander
374	Urbano Gómez Collado	Santander
375	Joaquín Bedia Cano	Santander

500-7-66 TIP C BOLOIX -REINA FABIOLA, 7.-ZARAGOZA

★

GRUPO ESPERANTO DE VALENCIA

GRAN EXCURSION A BILBAO

Organizada por este Grupo, con motivo del XXVII Congreso Nacional de Esperanto, durante los días 17 al 26 de Julio de 1966.

PROGRAMA DEL VIAJE

Día 17.-Salida de Valencia a las 6 de la mañana, desde la Plaza del Caudillo, delante de Correos. Almuerzo en Teruel. Comida en el Monasterio de Piedra, con visita al mismo. Cena y alojamiento en Soria o Calatayud.

Día 18.-Visita a Soria y seguidamente a las Ruinas de Numancia. Comida en Logroño o Vitoria, según horario, llegando a Bilbao en las últimas horas de la tarde.

Días 19, 20, 21 y 22.-Estancia en Bilbao para participar en los diferentes actos del Congreso.

Día 23.-Salida de Bilbao, después del desayuno, con dirección a Guernica, donde se comerá. Antes se visitará la playa de Baquio, para bañarse. Siguiendo el viaje por la costa, se visitará Lequeitio, Deva, Zarauz, a San Sebastián. Cena y alojamiento en San Sebastián o Irún.

Día 24.-Estancia completa en San Sebastián, para visitar detenidamente la bella ciudad guipuzcoana.

Día 25.-Salida con dirección a Pamplona, visitándose el valle del Bidasoa y la pintoresca región de Elizondo. Comida en Pamplona. Visita a Tudela. Cena y alojamiento en Zaragoza.

Dia 26.-Salida de Zaragoza a las 9 de la mañana con dirección a Alcañiz y Morella, donde se comerá. Por San Mateo y Castellón a Valencia, dando por finalizada la excursión.

PRECIOS Y OTRAS NOTAS DE INTERES

Viaje en moderno autopullman de 45 plazas. Cenas, alojamientos y desayunos en Soria, San Sebastián o Irún, y Zaragoza .... 1.600 Ptas.

Las comidas en ruta, serán por cuenta del excursionista.

La estancia en Bilbao, en la Residencia Universitaria, comprendiendo la pensión completa durante los días del Congreso. A liquidar en Bilbao. Importe. 800 Ptas.

La estancia en las ciudades en ruta, será en Hoteles de 2.ª clase

Será condición precisa para este viaje, estar inscrito como congresista.

El pago del viaje y estancias en ruta, habrá de realizarse de la siguiente forma:

Entrega de 500 ptas., hasta el 14 de Mayo.

Otra entrega de 500 ptas., hasta el 4 de Junio.

El resto, hasta el 18 de Junio, como máximo.

Una vez comprometida la plaza, no se devolverá su importe más que en caso de encontrar suplente para la misma.

La comisión organizadora se reserva el derecho de alterar, por el bien común, este itinerario.

Todo expedicionario aceptará las instrucciones que estime pertinentes el Jefe de Ruta, Sr. Marco.

Las entregas de dinero en el local de la Dependencia Mercantil, c/. San Vicente, 67, los sábados de 6 a 7 tarde. O bien por giro postal a Francisco Marco, c/. Borrull, 16, 3.° - Valencia-8

Se ruega no demoren su inscripción, ya que de las 45 plazas del autocar, hay más de la mitad cubiertas.

Imprenta LLEONART, Dr. Sanchis Bergón, 7 - Valencia